

Corrie Koelewijn biedt visuele en geestelijke zuurstof aan Brabants ziekenhuis

Voor de vierde keer hingen foto's van Het Wilde Oog in een ziekenhuis dat aandacht schenkt aan professionele kunst. Na Arnhem (Rijnstate) en Nijmegen (Radboud en Canisius) werd Het Wilde Oog uitgenodigd voor een expositie in Bergen op Zoom. In ziekenhuis De Lievensberg in de periode februari-mei 2014. De drukste lange gang hing vol foto's uit veertien jaar SPKNBRG. Natuurlijk met de Spakenburgse Diva's, maar ook met Spakenburgse vissers die in hun exclusieve vissers-truien, geportretteerd zijn op scheepstimmerwerf Nieuwboer in Spakenburg.

Ziekenhuizen die een professioneel kunstbeleid voeren, zijn in opkomst. Ze kennen een kunstcommissie die niet alleen uit personeel bestaat, maar ook uit kunstenaars en/of kunsthistorici. Plus een curator die voorstellen doet voor exposities en het aankoopbeleid aanstuurt. Naast het jezelf profileren als ziekenhuis met aandacht voor kunst, is een belangrijk doel om de omgeving van patiënten, personeel en bezoekers op stijlvolle wijze te veraangename. Zowel Radboud Ziekenhuis Nijmegen als De Lievensberg in Bergen op Zoom onderhouden een kunstcollectie. Voor beide instellingen geldt dat zij kiezen voor hedendaagse kunst van hoge kwaliteit.

Hans Lemmerman en Inge van Run van Het Wilde Oog vinden het een erkenning dat na Nijmegen ook Bergen op Zoom twee foto's van Het Wilde Oog heeft aangekocht. Mede veroorzaakt door de zeer gunstige reacties tijdens de expositie. Het Wilde Oog weet zich in De Lievensberg omringd door een indrukwekkende lijst van kunstenaars, waaronder Ronald Sohier, Teun Hocks en Roy Villevoey.

De laatste generatie vrouwen in klederdracht krijgt dankzij de foto's van Het Wilde Oog een visuele upgradering. Het imago van vrouwen in dracht wordt gerestyled naar deze tijd. Hans Lemmerman en Inge van Run kiezen voor een andere vorm dan de gekende presentaties op de Zaanse Schans en in het Openluchtmuseum. Ze halen de vrouwen uit de hoek van volkscultuur. In de beeldenschatkist van Het Wilde Oog bestaan verschillende disciplines naast elkaar, komen verschillende werelden bij elkaar. Abstract naast realistisch, theateraal naast documentair, vervreemdend naast historisch.

Het team van Het Wilde Oog denkt in mogelijkheden met de dracht en de visserij, in plaats van in beperkingen. Het neemt de ruimte ten opzichte van erfgoed: wat kan er allemaal met de kraplap en het visnet. Juist uit respect voor de traditie, in de 21ste eeuw geplaatst. En de Spakenburgse vrouwen en de vissers gaan hierin mee. Kunst geeft je het gevoel dat het leven grootser is, noemt Jo Eyck dat, kunstverzamelaar uit Wylre. In de afgelopen veertien jaar heeft Het Wilde Oog bewezen met deze andere

benadering van de Spakenburgers een nieuw publiek te bereiken.

Foto's en filmpjes zijn geplaatst in andere contexten dan streekmusea en jaarmarkten. Hotel Lloyd in Amsterdam, het Nazomerfestival Zeeland, kantoorruimtes van landelijke organisaties. Dit laatste doordat drie foto's van Het Wilde Oog een paar jaar geleden geselecteerd zijn door Business Art Service in Raamsdonkveer. Een op het bedrijfsleven georiënteerde kunstuitleen. Volgend jaar komt zelfs in de Amsterdamse Stadschouwburg een aantal Wilde Oog-foto's te hangen. Op al deze locaties worden mensen verleid om anders te kijken naar de Nederlandse erfgoed-draagsters.

Net als opera zichzelf herontdekt, dankzij vernieuwende regisseurs als Paul Koek en Arlon Luijten, zo wil Het Wilde Oog de klederdracht als 'genre' openbreken, haar in een ander licht plaatsen en vooral op zoek gaan naar een ander publiek. Een publiek dat niet op toerisme en vermaak uit is, noch op sentiment en folklore. In de Wilde Oog-foto's is een traditie voelbaar van meer dan anderhalve eeuw, maar is tegelijkertijd de wereld zichtbaar van IJburg (Amsterdam), van een überhippe expositie (Japan Now! in Kunsthal Kade) of van een internationaal erkende iconische beeldentuin (Kröller Müller).

Je zou kunnen beweren dat Het Wilde Oog bezig is met een archeologisch project: op de foto's wordt de reikwijdte van de vrouwen zelf ook zichtbaar. Hield Hendrikje Kuis in 2004 nog een oranje pompoen vast tegen de achtergrond van het Rietveld-Paviljoen in Otterlo, in de meest recente fotoserie in Vlissingen (mei 2014) heeft ze zich ontwikkeld tot een vrouw die op de schitterende boulevard weer en wind trotseert. Die op de foto architectonisch geëst staat met een paar rode ski's over haar schouder. Precies goed gedragen. Uit de foto spreekt een Spakenburgse vrouw die gevoel heeft voor maat, ritme en compositie. Doordat ze met de rode ski's gepositioneerd is naast een naturalistisch monument van een Zeeuwse vissersvrouw, krijgt de hedendaagse vrouw in dracht een extra betekenislaag. Niet verstaend in haar gedachten, maar reislustig! Van poseren in 2004 tot

(licht) provoceren in 2014. En wat te denken van Wijmpje Koelewijn: In het mekka van de internationale kunstwereld (Vleeshal Middelburg), draagt ze een uniek gewaad van Fong Leng, zoals alleen een Miss Spakenburg kan dragen. Fong Leng, dé theatrale mode-ontwerpster voor de nationale jetset in de jaren 70 met als boegbeeld Mathilde Willink. Fong Leng die geen koffie schonk maar champagne, thuis en in haar winkel in de PC Hoofdstraat en die haar keuken ombouwde tot spiegelruimte. Twee ver uit elkaar gelegen vrouwbeelden komen in die Wilde Oog-foto samen omdat er liefde voor stoffen uit spreekt bij beide vrouwen en omdat Wijmpje Koelewijn naast traditie draagster ook mentaal de ruimte kent om de romance tussen klederdracht en kunst uit te dragen. Wat een verademing, zo'n beeld, in een door kijkcijfers en economische principes geregeerde (en vermoeiende) tijd.

Curator van het ziekenhuis in Bergen op Zoom, Bea de Visser, bezocht de tentoonstelling SPKNBRG van Het Wilde Oog in Het Pand te Spakenburg (oktober 2013). Razend enthousiast was ze. Na overleg met de kunstcommissie van De Lievensberg boekte ze Het Wilde Oog in februari 2014. Er verscheen een beeldreportage over Het Wilde Oog in het Brabantse cultuurblad MEST. De expositie is twee keer verlengd.

Inmiddels heeft ook het ziekenhuis in Roosendaal belangstelling getoond om foto's te exposeren van SPKNBRG. Op de twee aangekochte foto's voor de kunstcollectie, beide genomen in 2009, staat Corrie Koelewijn. Op de ene foto zien we Corrie met een konings-sleep, gemaakt door Marike Kamphuis. Acht kostuumvormgevers werkzaam in de theaterwereld kregen van Het Wilde Oog de opdracht om de drie schoonzussen Koelewijn-Kuis van een kostuum te voorzien. Om de laatste hoedsters van levende Hollandse klederdracht te transformeren in de ruimtelijke wereld van Gerrit Rietveld. Het Wilde Oog zocht daartoe acht architectonische locaties op van Rietveld (onder andere de kunstacademie in Arnhem). Marike Kamphuis ging als concept door op het Oranjegevoel in Spakenburg.

Door een ingreep te doen in schorten en rokken, onthulde zich de Oranjeliefde van de vrouwen. Ze oogden zwieriger. Een paar jaar later droeg Corrie Koelewijn in Schouwburg Kunstmin Dordrecht (renovatie Sybold van Ravesteijn, 1938) nog een keer de konings-sleep, met gevoel voor glamour. Uit de schort van Corrie die jarenlang gediend heeft op Soestdijk en Drakesteijn, ontsnapt een sleep met lieflijke koningskinderen. Corrie: „Ik ben er jaren geweest op Soestdijk. Ik heb er wat afgeboend, al die kasten. En al die olifantjes van de prins afgestoft. Een onvergetelijke tijd. Ik ben

Corrie Koelewijn met konings-sleep. (foto: Het Wilde Oog)

er één keer teruggeweest. Ik voelde dat het zo leeg was, dat het mooie weg was. Toen werd ik emotioneel.”

Op de tweede foto is Corrie te zien in Leerdam, in het Glazen Huis Laminata van architecten Kruunenberg en van der Erve (2001). Deze foto is exemplarisch voor de werkwijze van Het Wilde Oog. In de zomer van 2009 besloten Lemmerman en van Run een fotosessie te doen met de drie Spakenburgse Diva's in Fort Asperen, waar UN Studio (Ben van Berkel en Caroline Bos) curatoren waren voor de bekende zomer-expositie in het kunstfort. Een expo getiteld Retreat.

Omdat Leerdam op slechts een paar kilometer van het fort ligt, namen ze ook Het Glazen Huis mee als architectonisch icoon van dit glascentrum. In dit huis compleet van glas, zouden de vernieuwende beeldmakers van Spakenburg op zoek gaan naar hoe we ter plekke sprookjesbeelden van de dames Koelewijn konden creëren. De vrouwen als boegbeeld van een dynamische cultuuridentiteit. Daarvoor gingen ze in de voorbereiding eerst naar Hengelo, naar kostuumvormgeefster Marike Kamphuis die dus eerder al de konings-sleep voor Het Wilde Oog had gemaakt. Marike bezat twee schoollokalen vol kleding en voorwerpen, ingezet in vele theaterproducties. Tassen vol nam Het Wilde Oog mee naar Leerdam. Nadat de plek van Corrie in het huis bepaald was, kijkend uit het raam en vanuit een symmetrisch perspectief, maakten de Wilde Ogers een collage van textiel. Corrie was in de rouw. Gekozen werd om het bovenlijf Spakenburgs te laten. De aangekochte foto laat het eindbeeld zien: Een sleep uit een jeugdtheaterproductie van Artemis, een Tiroler rokje

gedragen door Dette Glashouwer in een productie van mimegroep Suver Nuver. De riem van H&M maakte het rouwen-de klederdrachtsprookje af. Vijf jaar later heeft deze foto extra (gevoels)waarde. Corrie is buiten Spakenburg niet meer in staat om aan de intensieve fotosessies van Het Wilde Oog deel te nemen, hoe graag ze ook wil. Marike Kamphuis heeft haar beroep als kostuumvormgeefster moeten opgeven door ziekte, haar kledingopslag is leeg. En het Glazen Huis in Leerdam bestaat niet meer. Het huis is compleet afgebroken. Op deze foto's met Corrie Koelewijn als glamour én rouw biedende diva, straalt de schoonheid van de vergankelijkheid. In de woorden van curator Bea de Visser: „De twee foto's vertellen sterk wat het concept is ten aanzien van klederdracht: Het persoonlijke verhaal van Corrie Koelewijn die het paleis op Soestdijk schoonmaakte én hedendaagse kunst. Op de twee foto's is het allemaal aanwezig: kostuum-ontwerp, architectuur, cultuur, theater, folklore, koningshuis tot aan de consumptiecultuur van de H&M.”

Volgens Joost Zwagerman die op 27 mei 2014 in de Volkskrant het fotowerk van Jeff Wall bespreekt, is de onderliggende thematiek van Walls foto's dat we moeten zien te (over)leven in een voorgoed onttoverde wereld. We zijn de greep kwijtgeraakt op alle magie, die ons zou kunnen optillen en begeistere. Het Wilde Oog toont dat een Spakenburgse vrouw visuele en geestelijke zuurstof blijft bieden, ook als de actieve klederdracht over een paar jaar verdwenen zal zijn. De twee foto's met Corrie Koelewijn zullen vanaf 1 juli permanent te zien zijn in ziekenhuis De Lievensberg in Bergen op Zoom.